Jules Simon werd geboren te Mechelen op 20 oktober 1881. Hij studeerde rechten in Brussel en werd advocaat aan de balie van het hof van beroep te Brussel. Op 19 juni 1910 werd hij benoemd tot rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Leuven. Na de Eerste Wereldoorlog werd hij rechter in de rechtbank van eerste aanleg te Brussel, waar hij in 1927 tot ondervoorzitter werd benoemd. In 1932 werd Simon raadsheer in het hof van beroep te Brussel en in 1941 kamervoorzitter in hetzelfde hof. In 1946 werd hij raadsheer in het Hof van Cassatie. Hij oefende dit ambt uit tot zijn overlijden op 23 augustus 1952.

Toen de Gentse Rijksuniversiteit na de Eerste Wereldoorlog, in het kader van de verdere vervlaamsing van haar opleidingen, op zoek ging naar nieuwe hoogleraren, kwam zij onder meer bij Jules Simon terecht. In 1924 werd hij door de universiteit belast om in de rechtsfaculteit de opleidingsonderdelen strafrecht en strafprocesrecht in het Nederlands te doceren. Op 1 september 1932 werd zijn opdracht uitgebreid met de praktische oefeningen die bij beide opleidingsonderdelen behoorden. De aanstelling van Jules Simon hield verband met de zogenaamde Wet Nolf van 31 juli 1923, waardoor een derde van de cursussen in het Nederlands en een derde in het Frans zou worden gedoceerd. Het overige deel werd zowel in het Nederlands als in het Frans gegeven. Strafrecht, dat in het derde doctoraat stond geprogrammeerd, zou enkel in het Nederlands gedoceerd worden.

Hoewel Simon van huis uit Franstalig was en zijn hele leven een eerder houderig Nederlands met een Frans accent zou blijven spreken, heeft hij een grote bijdrage geleverd aan het Nederlandstalige onderwijs van het strafrecht. Zijn handboeken strafrecht en strafvordering, en zeker ook zijn Nederlandstalige wetboeken (de taal van het recht was tot dan toe hoofdzakelijk het Frans), zijn voor vele Belgische juristen uit die periode zeer belangrijke instrumenten geweest om de disciplines in het Nederlands te bestuderen en te beoefenen. Behalve deze hand- en wetboeken, publiceerde Simon in belangrijke mate ook Franstalige bijdragen over strafrecht en vooral strafprocesrecht, onder meer in *Les Nouvelles*, in de *Répertoire pratique du droit belge* en in de *Revue de Droit pénal et de Criminologie* waarvan hij directeur van het redactiecomité was. Opvallend was ook zijn grote interesse in de rechtsgeschiedenis, met talrijke publicaties in het tijdschrift van de Koninklijke Commissie voor de uitgave der Oude Wetten en Verordeningen van België, waarvan hij secretaris en uiteindelijk ook voorzitter (1950-1952) was.

Als strafrechtsjurist stond Simon samen met Nico Gunzburg aan de wieg van de criminologieopleiding aan de Gentse rechtsfaculteit. Hij doceerde daarin strafrecht en straf-

Rechtenstudent Hubert Verleyen en professor Jules Simon tijdens een uitstap naar de 'strafscholen' van Hoogstraten in januari 1949, © Universiteitsarchief Gent.

vordering, maar ook straffkunde of penologie. Jules Simon was decaan van de Rechtsgeleerde Faculteit in de academiejaren 1947-1948 en 1948-1949. Hij werd toegelaten tot het emeritaat op 20 oktober 1951 en overleed op 3 augustus 1952 te Elsene.

Het *Handboek van het Belgisch strafrecht* kende twee edities, in 1943 en 1948, telkens bij 'Établissements Émile Bruylant' in Brussel. De tweede editie is met zijn 273 bladzijden omvangrijker dan de eerste (217 p.), maar hanteert nagenoeg dezelfde structuur. Een opmerkelijke toevoeging in de tweede editie is de paragraaf over 'Geloof, kerkelijke gezindte en criminaliteit' (bladzijden 44-46), waarin Simon zich kritisch uitlaat over interpretaties van criminaliteitsstatistieken die aangeven dat de criminaliteit bij Rooms-katholieken minder groot zou zijn dan die bij Gereformeerden of ongelovigen. In die paragrafen beklemtoont hij het buitengewoon belang van het onderzoek naar de oorzaken van misdadigheid. Hij toont zich daarin sceptisch ten opzichte van voorstanders van de 'eugenetische onvruchtbaarmaking' – zoals hij in 1937 al in een bijdrage voor het *Rechtskundig Tijdschrift voor België* had gedaan – en wijst erop dat naast biologische ook omgevingsfactoren van invloed kunnen zijn, zodat men zich ook moet toeleggen op 'de verbetering van het familiaal en maatschappelijk "milieu", en op de verbetering der opvoedingsstel-

sels: de gevangenis moet, volgens deze opvatting, een opvoedingsinstelling worden' (ed. 1948, bladzijde 46).

De ruime aandacht voor de bespreking van de literatuur over de oorzaken van crimineel gedrag, met inbegrip zelfs van een stuk over de criminaliteit van de vrouw, is een van de kenmerken van het handboek. Strafrecht omvat volgens Simon dan ook verscheidene wetenschappen: een zuivere rechtswetenschap, de criminologie en de strafkunde of penologie (ed. 1948, bladzijde 6). Deze visie weerspiegelt de idee van de *gesamte Strafwissenschaften* die in de periode van het sociaal verweer sinds het einde van de negentiende eeuw ingang had gevonden.

Het *Handboek van Simon* is het eerste in het Nederlands uitgegeven leerboek over het Belgisch strafrecht. In 1932 was Simon ook als eerste begonnen met de Nederlandstalige tekst van het Strafwetboek, het Wetboek van Strafvordering en bijkomende wetten uit te geven. Hoewel de uitgave van een handboek strafrecht in het Nederlands uiteraard zinvol was als studiemateriaal voor zijn Nederlandstalige colleges, had Simon hiermee wellicht ook een ambitie die verder reikte. In de voorrede van zijn handboek *Strafvordering* (1949) gaf hij aan dat hij in het Nederlands schreef omdat 'Franse boeken niet steeds een veilige gids zijn, zodat zelfs degene die ze met beleid raadpleegt kan worden misleid [...] De meeste Vlaamse werken zijn bestemd voor de universitaire jeugd en leveren weinig nut op voor de beoefenaars van het recht. Schrijver heeft geacht dat die leemte in de Vlaamse literatuur diende aangevuld en daarom publiceert hij dit Handboek' (bladzijde 5). Geen van beide edities van het *Handboek strafrecht* bevat evenwel een voorrede of woord vooraf waaruit een dergelijke ambitie met zekerheid kan worden afgeleid.

Het *Handboek van het Belgisch strafrecht* is opgebouwd uit twee delen waarvan het eerste gewijd is aan de algemene beginselen van het strafrecht. Daarin wordt uitgebreid ingegaan op oorzaken van criminaliteit – met aandacht voor zowel biologische als omgevingsfactoren – en op wat 'de strafwetenschap' aan antwoorden daarop kan bieden. Het tweede deel draagt als titel 'Het positief strafrecht' en gaat in veertien hoofdstukken in op het Belgisch materieel strafrecht zoals het in het eerste boek van het Strafwetboek van 1867 en enkele bijzondere strafwetten (zoals de wet van 31 mei 1888 op de voorwaardelijke veroordeling) vervat zit. Het laatste hoofdstuk van het boek behandelt het internationaal strafrecht waarin zowel de uitlevering als de uitzetting van vreemdelingen is opgenomen. Ook de afdeling over de werking van de strafwet naar de plaats is goed uitgewerkt en omvat een heel aantal elementen van wat Simon in 1949 in zijn preadvies voor de Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland zou schrijven. In elk van de edities zit bij het tweede deel een 'Bijvoegsel' waarin 'oorzaak en gevolg in het strafrecht' rechtsvergelijkend wordt behandeld.

De uiteenzettingen in het *Handboek* zijn beknopt en bevatten doorgaans weinig expliciete verwijzingen naar rechtspraak of rechtsleer. Het werk is sterk gebaseerd op de syllabus strafrecht (1939-1941) die Simon eerder voor zijn studenten had samengesteld en waarop zijn colleges gebaseerd waren.

T. Vander Beken, 'Jules Simon (1881-1952)', in D. Heirbaut, J.-F. Gerken, P. Wautelet, G. Grandjean, P. Humblet en M. Cools (red.), *Deux-centième anniversaire des Facultés de droit de Gand et Liège – Tweehonderd jaar rechtsfaculteiten Gent en Luik*, Brugge, 2019, 57-60; L. Vandersteene, *De geschiedenis van de rechtsfaculteit van de Universiteit Gent. Van haar ontstaan tot aan de Tweede Wereldoorlog (1817-1940)*, Gent, 2009; C. Vanhoudt, 'Jules Simon', in: T. Luykx (red.), *Rijksuniversiteit te Gent. Liber memorialis 1913-1960*, dl. 3 (*Faculteit der Rechtsgeleerdheid*), Gent, 1960, 128-131.

prof. dr. Tom Vander Beken
Universiteit Gent